

00798690

MEĐUNARODNI SUD ZA KRIVIČNO GONJENJE OSOBA
ODGOVORNIH ZA TEŠKA KRŠENJA MEĐUNARODNOG PRAVA
NA PODRUČJU BIVŠE JUGOSLAVIJE OD 1991.

IZJAVA SVJEDOKA

PODACI O SVJEDOKU:

Ime i prezime: Mevludin Orić

Nadimak/pseudonim: Mevlo

Datum rođenja: 1. februar 1970. Pol: muški

Nacionalnost: Bosanac Vjeroispovijest: Musliman

Zanimanje: Armija BiH Prethodno: nezaposlen

Jezik/jezici koje govori: bosanski

Jezik/jezici koje piše (ako se razlikuje od navedenih): bosanski

Datum(i) razgovora: 10, 11. i 12. avgust 1996.

Razgovor(e) vodili: Susan M. CASTRO

Prevodilac: /izbrisan/

Jezici korišteni u toku razgovora: bosanski

Imena ostalih osoba prisutnih tokom razgovora:

Potpis/paraf: /potpisano/

00798691

IZJAVA SVJEDOKA

Napad na Srebrenicu je počeo oko 4. jula 1995. godine i trajao je otprilike sedam do osam /kao u originalu/. Ja sam bio komandir desetočlane pješadijske jedinice u 283. brigadi, Drugog korpusa Armije BiH za vrijeme napada i pada Srebrenice u ruke vojske bosanskih Srba.

Dana 11. jula nalazio sam se na liniji kada je moja jedinica dobila informaciju da je Srebrenica pala jer je nismo mogli braniti od teškog artiljerijskog napada. Napustio sam liniju i otišao kući da vidim šta mi je sa porodicom. Uz put sam sreo komšije i oni su mi rekli da je moja porodica već otišla u bazu UNPROFORA u Potočarima.

Svi vojno sposobni muškarci, uključujući i lokalne komandante Armije BiH u Srebrenici, okupili su se u selu Šušnjari. Razgovarali smo o tome šta bismo trebali uraditi pošto bi nas mogli pobiti ako odemo sa konvojem žena i djece. Čuo sam kako nam je komandant Armije BiH u Srebrenici, Ramiz Bećirović, naredio da formiramo kolonu i krenemo prema Tuzli. Bećirović je naredio naoružanim vojnicima Armije BiH da idu na čelu i na začelju kolone, kako bi pružili neku vrstu zaštite. Pripadnici 284. brigade, koji su inače bili iz bratunačkog kraja, trebali su ići na čelu kolone, pošto su znali put kroz šumu. Ja sam bio negdje pri kraju kolone i nisam bio naoružan. Bećirović je dozvolio ljudima koji su imali lično lovačko naoružanje da ga zadrže bez obzira u kom dijelu kolone su se nalazili. Nisam čuo da je Bećirović izdao neka posebna naređenja ljudima sa lovačkim naoružanjem.

Dana 12. jula, između 05:30 i 06:00 sati, mi smo se razdvojili po svojim brigadama, formirali kolonu i prvi ljudi su krenuli. Ne sjećam se kad je došao red na mene da krenem ali sam čekao oko dva sata. Po mojoj procjeni bilo je oko 15,000 muškaraca u koloni. Prije pada Srebrenice, u području Srebrenice bilo je oko 14,000 vojnika Armije BiH. Pored toga pridružilo nam se oko 1,000 starijih muškaraca i dječaka, između 14 i 15 godina starosti, jer su se plašili da će ih pobiti ukoliko krenu sa ženama i djecom.

Ušli smo u šumu i hodali smo u koloni po jedan, jer smo se plašili mina. Nismo išli nekim posebnim putem ili stazom. Na karti tog područja zelenom bojom sam otprilike označio stazu kojom smo išli. Ni ja, ni oni oko mene nismo imali kartu i svi smo pratili ljude koji su išli ispred nas.

Otprilike pola sata nakon što sam ja krenuo, odnosno oko dva i po sata nakon što je kolona krenula, vidio sam šest leševa sa lijeve strane te naše "staze", u pravcu Jaglića. Ovo područje je bilo pod kontrolom vojske bosanskih Srba, i nalazi se odmah iza sela Jaglići na putu prema Kamenici. Jaglići se nalaze na brdu i mjesto na kojem sam vidio leševe nalazi se u prvoj dolini nakon što se prođe selo. Sa lijeve strane od mjesta gdje sam vidio leševe bila je livada koja se uzdiže prema brdu. Oko 300 do 400 metara od naše staze, na livadi sa desne strane, vidio sam srpske rovove. Imao sam dobar pogled na rovove. U tom području nije bilo velikog žbunja ni drveća.

Izgledalo je kao da je granata pogodila tih pet muškaraca i jednog dječaka od otprilike 14 do 15 godina starosti. Ti muškarci su mogli imati između 20 i 30 godina.

Prepoznao sam jednog čovjeka iz 284. brigade Armije BiH, ali ne znam kako se zvao. Drugi čovjek je bio u maskirnoj uniformi, a mislim da su ostali bili u civilnoj odjeći, uključujući i čovjeka kojeg sam prepoznao. Tijela su bila unakažena i krvava. Ruka čovjeka koji je bio u maskirnoj uniformi bila je otkinuta iznad lakta. Izgledalo je kao da je podlaktica bila uredno položena pored tijela. Stomak mu je bio raznešen i mogao sam mu vidjeti rebra. Izgledalo je da je i drugo tijelo imalo povrede oko stomaka. Vidio sam krv po nogama tog čovjeka ali ne i po zavoju. Ostala tijela su bila sva krvava.

Mislim da ih je pogodila minobacačka granata od 120 mm. Iz svog vojničkog iskustava sa ratišta, znam kakve vrste oštećenja može da proizvede udar ove vrste granate. Oko metar do metar i po od staze nalazio se krater. Drveće oko kratera je bilo isječeno pod uglom od 45 stepeni. Poznato mi je kakve vrste povreda mogu da izazovu pritisak koji nastane eksplozijom i geleri. Iako nisam mogao dobro pregledati tijela niti sam vidio gelere na tom mjestu, povrede koje sam vidio bile su slične onima koje sam vidio nakon što su ljudi bili granatirani iz minobacača.

Ne znam koliko su dugo ta tijela stajala tamo. Ne sjećam se da sam to jutro vidio tog čovjeka iz 284. brigade kojeg sam prepoznao, pošto je bilo puno ljudi u koloni. Tijela su bila nepokretna i muhe su bile svuda po njima. Pored njih nisam vidio ništa od oružja, ni lovačke puške. Ali s obzirom da je otkinuta ruka bila uredno položena pored raskomadnog tijela, stekao sam utisak da je neko dirao ta tijela. Iako su se tijela nalazila svega pola metra, a možda i manje, od mjesta kuda sam ja prolazio, nisam imao vremena da ih dobro pogledam, pošto se kolona brzo kretala. Čuo sam metke kako zvižde pored nas. Vidio sam vojnike koji su izlazili iz rovova, pucali na nas i ponovo ulazili u rovove. Čuo sam takođe i granatiranje u daljini.

Okolo 200 metara dalje na stazi vidio sam još dva tijela pored rijeke. Lice i grudi jednog čovjeka bili su pokriveni jaknom. Izgledalo je da mu je potkoljenica raznešena. Drugi čovjek je bio pokriven dekom. Mogao su mu vidjeti samo stopala. Nisam siguran da li su ovi ljudi bili iz kolone.

Nastavili smo put pored sela Đermani. Morali smo preći preko jednog dijela ceste. S obzirom da je to mjesto bilo na otvorenom i blizu srpskih linija, morali smo da trčimo. Ranjena su dva čovjeka pored mene. Ja i još jedna osoba smo se zaustavili da im pomognemo ali niko drugi više nije htio da stane, tako da smo morali da ostavimo ranjenike.

Kad smo se spustili niz brdo, pa prešli preko rijeke i opet uzbrdo sa druge strane, upali smo u zasjedu. To mjesto je bilo između sela Bare i Đermani. Ja nisam bio na čelu kolone i samo sam čuo pucnjavu. Kad sam ja stigao do tog mjesta, vidio sam oko pet leševa sa desne strane puta. Hodao sam brzo kako bih stigao ostatak kolone, tako da nisam imao vremena da stanem i da ih pogledam. Nisam vidio gdje su bili ranjeni ali su tijela bila nepokretna.

Nismo više imali nikakvih problema dok nismo stigli u brda iznad Kamenice. Čuli smo da je polovina grupe stigla do raskrsnice prema Konjević Polju, tako da je odlučeno da će druga polovina kolone stati da odmori. U drugoj polovini kolone nalazilo se oko 7,000 ljudi. Smračivalo se. Čuo sam paljbu iz haubica a vatra iz pješadijskog naoružanja i ručnih bacača je dopirala u šumu. Pucnjava je trajala oko

šest do sedam minuta a mi iz kolone smo polijegali po zemlji. Neki ljudi su pokušali da pretrče ali su bili pogodeni. Nisam mogao vidjeti iz kog pravca dopire pucnjava. Dok sam ležao na zemlji čuo sam ostale kako govore "Na drveću su" (što znači da su na nas pucali ljudi sa drveća). Mi smo se uspaničili i odlučili smo da pretrčimo i presiječemo borbenu liniju da bi došli do sljedećeg sela. Naišli smo na ljude iz druge polovine kolone i oni su rekli da pokušavaju pregovarati sa Srbima oko našeg prolaska. Nisam vidio nikoga iz prvog dijela kolone. U drugom dijelu kolone je bilo oko 7,000 muškaraca. Ostali su se vratili u šumu da potraže ranjene. Ja sam tražio mog oca i rođaka ali ih nisam našao.

Ponovo smo se okupili i pregovarači su rekli da četnici hoće da prvo ide dio druge kolone sa oko 70 ranjenika. Ja sam bio u toj grupi ali nisam bio ranjen. Oni što su pregovarali sa Srbima rekli su nam da iznesemo ranjenike na stazu prema cesti koja vodi za Konjević Polje. Došli smo do otvorene livade i na nas su zapucali iz mitraljeza M-84 i ručnih bacača. Municija (dumdum meci) iz mitraljeza M-84 se rasprskavala. Iako je padao mrak, mogao sam vidjeti varnice i manje komadiće metaka koji su udarali oko mene. Koliko ja znam, ova municija je zabranjena Ženevskom konvencijom. Nisam mogao vidjeti ko puca na nas. Spustili smo ranjenike i potražili zaklon. Potrčali smo niz dolinu prema rijeci. Bilo je jako teško zaustaviti se, i mnogi od nas, uključujući i mene, pali smo u rijeku. Išli smo kroz vodu prema drugoj strani rijeke. Kad smo izašli iz rijeke i počeli da trčimo preko otvorene livade prema sljedećem brdu, na nas je zapucano iz protivavionskog naoružanja. Prepoznao sam zvuk protivavionskog naoružanja koje proizvodi mnogo jači udar nego M-84. Neki od ljudi iz moje grupe su ranjeni i nisu se mogli kretati. Ostali dio grupe je nastavio da trči uzbrdo.

Mislim da je nas oko 300 stiglo na vrh brda. Odmorili smo se i jedna osoba je rekla da poznaje taj kraj i da će nas voditi. Krenuli smo niz brdo prema glavnom putu Bratunac-Sarajevo, koji vodi prema Sandićima. Prije nego što smo došli do puta, shvatili smo da je nestao čovjek koji nas je vodio. Bila je noć i niko od ljudi sa kojima sam razgovarao nije vidio kad je taj čovjek otišao. Četnici su odmah zapucali po nama iz pravca ceste i derali su se nas da se predamo jer smo opkoljeni. Nisam ih mogao vidjeti. Na osnovu tog incidenta sam stekao utisak da je čovjek koji nas je vodio bio ubačen u našu grupu. Vratio sam se uz brdo na isto mjesto odakle sam pošao. Ostali iz grupe se me pratili.

Na vrhu brda pronašao sam još 12 ljudi i tu smo se odmorili. Jedan od tih ljudi je rekao da i on poznaje taj kraj. Tu smo proveli noć a ujutro, 13. jula, krenuli smo za tim čovjekom. U toj grupi bili su Hariz Hasanović, Bajro Orić, Redžo čije prezime ne znam i Alija čije prezime ne znam iz sela Slatine. Prošli smo kroz neko trnje i došli smo blizu njegovog sela, kod Konjević Polja, koje je bilo spaljeno. Pronašli smo još dvojicu ljudi i jedan od njih je bio ranjen jer je stao na nagaznu minu. Plašili smo se da ponesemo ranjenika a ovaj drugi je htio da ostane sa prijateljem, tako da smo ih ostavili. Rekli su da će se ubiti ukoliko im niko ne pomogne. Kasnije smo ih obojicu našli mrtve. Stigli smo oko podne na brdo iznad Konjević Polja. Čovjek koji je rekao da poznaje to područje rekao je da će sa dvojicom ili trojicom otići naprijed i da će se vratiti. Mi smo ostali da čekamo. Htjeli smo preći preko dijela puta Bratunac-Sarajevo, koji ide od Konjević Polja do Kasabe. Kad smo krenuli iz šume niz brdo, neko, nisam vidio ko, povikao je da stanemo. Čovjek koji je vodio našu grupu je imao maskirnu uniformu i bio je naoružan i mi smo stali. Taj glas je rekao da naoružani

muškarac iz naše grupe istupi naprijed. Čim je taj čovjek istupio, bio je pogođen. Vidio sam ranu i barut okolo. To mi je ukazivalo na to da je pucano iz lovačkog naoružanja. Pobjegli smo nazad u šumu i u roku od minutu ili dvije, čuli smo detonacije granata. Kad se utišalo, vratili smo se i pored leša vode naše grupe našli smo tijelo još jednog muškarca. Čovjek star otprilike 45 godina, obučen u civilnu odjeću i sa lovačkom puškom. Košulja mu je bila pocijepana i grudi su mu bile rasporene. Nisam obraćao pažnju na ruke. To nam je reklo da je on bio Musliman koji je pomislio da smo mi četnici.

Ponijeli smo tijelo čovjeka iz naše grupe i odnijeli ga na brdo. Sjeli smo da se odmorimo i čuli smo četnike kako pozivaju na predaju preko megafona. Rekao je da nam se neće ništa desiti, da će se UNPROFOR pobrinuti za nas i da će nas razmijeniti u Kladnju kao ratne zarobljenike. Ta osoba se nije predstavila. S obzirom na zvuk njegovog glasa, izgledalo je da nas je zvao iz centra Konjević Polja.

Ignorirali smo njegov poziv i čekali smo da vidimo da li će nam se pridružiti druga grupa. Niko se nije pojavio i tri čovjeka iz moje grupe, čija imena ne znam, otišli su da provjere šta je sa ostalima. Nisu se nikad vratili i ostalo je nas devet. Čekali smo do otprilike 19:00 (13. jula) i uhvaćeni smo malo prije prelaska puta. Mislim da su nas uhapsili pripadnici JNA iz Srbije. Sa vojnicima JNA bio je i jedan bosanski Srbin (četnik), kojeg sam poznavao od prije rata. Bio je iz sela Studenac. Prišao mi je i pitao me u kojoj sam vojsci bio. Rekao sam mu da sam bio u JNA u Gnjilanu na Kosovu gdje sam odslužio obavezni vojni rok u bivšoj JNA. Pitao me je gdje sam još bio a ja mu nisam odgovorio. Znao je da sam služio u hrvatskoj vojsci (ZNG), ali mu to nisam rekao. Mislim da je samo mene ispitivao i da bi me ubio da nije bilo pripadnika JNA. S obzirom da pripadnici JNA nisu reagovali, to mi je bio još jedan znak da su oni bili glavni.

Kad kažem četnici, mislim na bosanske Srbe, s obzirom na njihov izgled i ponašanje. Četnici koje sam ja vidio imali su dugu kosu i brade i nosili su kombinovane uniforme. Većina njihovih uniformi je bila stara. Ponašali su se manje disciplinovano od pripadnika JNA.

Mogu da razlikujem četnike (bosanske Srbe) od pripadnika JNA. Bosanski Srbi govore istim naglaskom kao i ostali Bosanci u našem kraju, osim što Srbi ne izgovaraju glas "H" u riječima. Četnici ne izgledaju kao profesionalna vojska. Oni obično imaju brade i nose maskirne uniforme.

Proveo sam oko sat vremena slušajući razgovor između pripadnika JNA blizu skladišta i oni su govorili ekavskim naglaskom koji je izričito srbijanski. Prepoznao sam njihove oznake kao oznaku JNA. Ti činovi su bili drugačiji od činova iz bivše JNA. Ti vojnici imali su oznake na kojima su bile srbijanska zastava sa četiri ćirilična slova "S" i orao. Orao je zamijenio crvenu zvijezdu koju je koristila bivša JNA. Na osnovu mog iskustva iz vojske, bosanski Srbi su nosili jedino srbijanske zastave.

Pripadnici JNA su takođe bili izbrijani i kratko ošišani. Imali su čiste i uredne uniforme i ponašali su se korektno prema nama. Mislim da su pripadnici JNA bili glavni za naše hapšenje pošto su nas oni pretresali. Jedan vojnik JNA nam je dao pivo i cigarete i rekao nam da požurimo jer treba da dođe oficir. Prišao nam je čovjek u uniformi ali mu je gornji dio uniforme bio raskopčan. Imao je oznaku čina na

00798695

epoletama. U JNA su samo oficiri nosili oznake čina na epoletama. Imao je sijedu kosu, nosio je pištolj i imao je oko 40 do 45 godina. Na njegovoj oznaci čina nije bilo crvene zvijezde kao u bivšoj JNA. Bila je zamijenjena sa nekim drugim predmetom, ali nisam bio dovoljno blizu da vidim. Oficir nam je rekao da stavimo ruke iza glave i da trčimo prema skladištu, koje se nalazilo u centru Konjević Polja, na raskrsnici puta Zvornik-Sarajevo. Bio je još dan kad smo stigli. Koliko ja znam, bili smo samo nas devetorica u skladištu.

Rekao nam je da čekamo i dobili smo vodu i cigarete. Mislim da su nam dvojica četnika rekli da ponavljamo iza njih i da pjevamo. Morali smo pjevati četničke pjesme. Oficir JNA nam je rekao da čekamo jer će nas prebaciti autobusom u Bratunac. Napolju je bio mrak kad su stigla dva prazna autobusa. Nas devetorica smo ušli u prvi autobus. Tri vojna policajca sa oznakama "Vojna policija Srpske Republike Bosne i Hercegovine" i u svijetlo plavim pancirkama od UNPROFOR-a ušla su u naš autobus. Krenuli smo u pravcu Bratunca. Nakon toga više nisam vidio ni jednog vojnika JNA.

Kad smo stigli u centar Kravice vidio sam puno okupljenih muškaraca. Ne mogu procijeniti koliko sam muškaraca vidio ali sam među njima prepoznao mnogo ljudi iz Srebrenice. Oni su se ukrkali u oba autobusa. Kad su se autobusi napunili, krenuli smo za Bratunac. Parkirali smo se ispred osnovne škole "Vuk Karadžić". Poznavao sam ovaj kraj od prije rata. Bratunac sam znao dobro.

Trojica vojnih policajaca koji su došli sa nama iz Konjević Polja čuvali su autobuse kod škole. Jedan od policajaca je imao kratku kosu i imao je oko 20 godina. Bio je nizak, moguće oko 160 cm i imao je oko 65 kila. Nosio je maskirnu uniformu sa oznakama vojne policije.

Sjedio sam na zadnjem sjedištu u autobusu, sa desne strane, pored prozora. Zadnje sjedište je samo jedan red i malo je više podignuto od ostalih sjedišta. Jedna ulična svjetiljka pored autobusa je bila upaljena a i ulaz u školu je bio osvjetljen. Nacrtao sam skicu područja oko škole.

Jedan vojni policajac je rekao da nema praznih prostorija u školi i da moramo ostati cijelu noć u autobusu. Ispred mog autobusa bila su još dva puna autobusa.

Svaki pet do deset minuta čuo sam rafalnu pucnjavu koja je dopirala iz škole. Zvuk je bio mnogo jači nego inače. S obzirom na moje vojno iskustvo znam dobro da je zvuk dolazio iz zatvorenog prostora. Nakon jedne takve pucnjave jedan vojni policajac je ušao u autobus i rekao nam da se ne plašimo jer oni samo slave što su dobili novog regruta. Vidio sam da su vojnici ulazili u druge autobuse i da su odvodili po dvojicu ili trojicu zatvorenika u školu. Ta pucnjava koju sam čuo nije uvijek slijedila nakon što su zatvorenici uvedeni unutra.

U toku noći, dvojica muškaraca iz mog autobusa su izdvojeni i izvedeni iz autobusa. Jedan čovjek je ubijen odmah ispred autobusa.

Mislim da je čovjek koji je ubijen bio mentalno retardiran. On je spavao na prednjem sjedištu. Onaj niski vojni policajac je ušao i rekao da je zabranjeno spavanje u autobusu. Čovjek je bio iznenađen i lagano ga je okrznuo po pancirki. Niski vojni

policajac se okrenuo prema drugoj dvojici vojnih policajaca koji su stajali ispred autobusa, pored vrata. Niski vojni policajac je rekao: "Vidi ovoga, udari me", i opsovao je. Ostali zatvorenici u autobusu rekli su vojnom policajcu da je čovjek malo lud što sam ja shvatio da je čovjek malo retardiran. Druga dvojica vojnih policajaca su odmah ušli u autobus. Vojnici napolju su dovikivali vojnim policajcima da ga zakolju. Sva trojica vojnih policajaca su zgrabili retardiranog čovjeka i iznijeli ga iz autobusa. Odveli su ga dva tri metra dalje, blizu ulaza u školu. Vojnici su se derali: "Daj ga nama i mi ćemo ga zaklati." Dvojica vojnih policajaca su pustili retardiranog čovjeka a niski vojni policajac je uzeo automatsku pušku i ispalio kratak rafal od 4 do 5 metaka u retardiranog čovjeka. Retardirani čovjek je pao na leđa i nisam ga čuo da je vrisnuo. Niski vojni policajac mi je bio okrenut leđima tako da ne znam koliko blizu je stajao do retardiranog čovjeka, ali je vojni policajac mogao da puca od struka. Dvojica ljudi su zgrabili retardiranog čovjeka za ruke i odvukli su tijelo prema školi, izvan mog pogleda.

Nakon ovoga se sve utišalo osim što sam čuo jednog čovjeka koji je jaukao oko minutu dvije. Izgledalo je da jauca dopiru iz škole. Mislim da je nakon ovoga Ilija izveo jednog zatvorenika iz autobusa i odveo ga u školu.

Prepoznao sam tog zatvorenika ali se ne sjećam njegovog imena. Iliju su zvali po mjestu koje se zove Špat. Špat se nalazi u opštini Bratunac. Iliju sam vidao u Bratuncu prije rata. Bio je poznat po dugačkim brkovima koje je ponekad vezivao ispod brade. Nisam ga lično poznavao. Ilija je prozvaio jednog zatvorenika po imenu, najvjerovatnije Čatića ili Džanića. Taj se čovjek više nije vratio u autobus. Vidio sam Iliju kako proziva i druge zatvorenike iz drugih autobusa i odvodi ih u školu.

Ostao sam u autobusu do 11:00 sati ujutro, sljedećeg dana (14. juli). Ne mogu reći koliko je ukupno ljudi izvedeno iz autobusa za to vrijeme.

Ista trojica vojnih policajaca su ušli u autobus i rekli nam da će nas odvesti u Kladanj na razmjenu. U moj autobus nisu ukrcali ni jednog zatvorenika a vojni policajci su ostali sa nama. Zadnji autobus parkiran pored škole je krenuo prvi, zatim je krenuo moj autobus i za njim preostala dva autobusa. Autobusi su vozili oko 300 metara do ulaza u Bratunac i parkirali su se na parkingu firme "Vihor".

Jedan vojni policajac je rekao da moramo sačekati da dođe UNPROFOR. Stigao je jedan vojni kamion marke TAM, sivomaslinaste boje. Ne sjećam se broja registarskih tablica. Vojnici u maskirnim uniformama su izašli iz kamiona, ušli u autobus i smijenili vojne policajce.

Vojnici su izgledali starije nego vojni policajci. Jedan je bio naoružan puškomitraljezom M-72, drugi puškomitraljezom M-84 a treći je imao automatsku pušku. Vojnik sa puškomitraljezom M-84 je imao dva redenika sa municijom ukrštena preko grudi. Na mjestu gdje su se autobusi zaustavili nije bilo kuća već samo grmlje i drveće. Dozvolili su nam da jedan po jedan odemo do žbunja i drveća da obavimo nuždu.

Oni koji su išli u grmlje vratili su se i rekli nam da su se još dva autobusa pridružila našoj koloni, tako da je bilo ukupno šest autobusa i četiri kamiona sa ceradama. Ja nisam vidio te pridošle autobuse i kamione. UN-ov oklopni transporter (biješe boje sa

00798697

crno ispisanim slovima UN) prošao je autobuse i poveo kolonu. Dok je transporter prolazio pored autobusa vojnici u transporteru su podigli ruke prema vojnicima u autobusu. Vojnici u autobusu su uradili isto.

Na transporteru sam vidio otprilike četiri vojnika, ne računajući vozača. Nosili su maskirne uniforme, maskirne pancirke i svijetlo plave šljemove. Maskirna šara je bila ista ona koju sam vidio da nosi holandski UNPROFOR. Proveo sam puno vremena sa UNPROFOR-ovim holandskim bataljonom u Srebrenici tako da mi je poznata ta šara. Šara koju sam vidio nije bila kao ona što nose vojnici BiH, bosanski Srbi ili srbijanska JNA. Nisam bio dovoljno blizu da vidim ostale oznake i značke na uniformama.

Na transporteru je bio montiran protivavionski mitraljez. Protivavionski mitraljez i municija je takođe bila slična onoj koju su imali Holandani. Bivša JNA je takođe imala ovu vrstu naoružanja i municije. Vojnici su bili naoružani puškama holandskog UNPROFOR-a. Holandske puške su drugačije od onih koje nose vojnici BiH, bosanski Srbi ili srbijanska JNA. Ne znam tačno koja je puška, koji model i kalibar. Nacrtao sam skicu te puške. Takvo oružje se rijetko vidi. Oružje je crne boje i lagano. Ima izrazit dodatak "nastavak 2A tromblon" na kraju cijevi čija je namjena ispaljivanje protivpješadijskih granata. Kada sam razgovarao sa vojnicima UNPROFOR-a oni su mi pokazali i objasnili funkciju te puške.

Trojica vojnika iz mog autobusa su nam rekli da se ne bojimo jer ćemo biti razmijenjeni. Kad smo stigli na raskršnicu u Konjević Polju i skrenuli na put prema Zvorniku i Kalesiji, jedan vojnik je rekao da moramo ići ovim putem, kako bi izbjegli granatiranje oko Klادنja. Kad smo došli do sela Kušlat u području kanjona (stijene sa obje strane puta sa strmim brdima sa obje strane), vojnici su nam rekli da spustimo glave između koljena i da ne gledamo dole. Pošto sam ja sjedio na višem zadnjem sjedištu mogao sam gledati sa moje desne strane i vidjeti da smo u Zvorniku. Poznajem Zvornik jako dobro a vidio sam i autobusku stanicu na kojoj je pisalo Zvornik. Prošli smo i kroz selo Karakaj. Prepoznao sam fabriku Boksit. Odmah poslije sela Karakaj u pravcu Bijeljine skrenuli smo lijevo na makadamski put. Došli smo ispred škole i vidio sam samo dio table okačene na zgradi, na kojoj je pisalo "Osnovna škola M..... Moglo je biti oko 12:00 sati kad smo stigli.

Autobusi su stali i vojnici su nam rekli da podignemo glave. Vidio sam kad su prvi autobusi ušli u školu. Nacrtao sam skicu onoga što sam mogao vidjeti kad nam je dozvoljeno da razgledamo. Autobusi su se parkirali na betonskom igralištu na kome su sa obje strane bile visoke mreže. Transporter se parkirao na makadamskom putu odmah ispred školskog dvorišta. Od igrališta do glavnog školskog kruga, koji se sastojao od dvije zgrade, jedna sa učionicama a druga fiskulturna sala, vodila je betonska staza. Dvije zgrade su bile povezane zatvorenim hodnikom. Staza se završavala na ulazu u krug, otprilike na sredini hodnika. Sa desne strane staze, blizu ulaza u školu, je bila travnata površina, gdje nam je rečeno da ostavimo sve lične stvari koje smo imali sa sobom. Na travi se već nalazila hrpa odjeće i torbi. Kad smo odložili svoje stvari, rečeno nam je da uđemo u fiskulturnu salu. Ja sam u džepu ostavio jednu cigaretu i upaljač.

Da bi se ušlo u fiskulturnu salu iz hodnika, mora se proći zatvoreni dio hodnika izvan ulaza u fiskulturnu salu. To mjesto ću dalje zvati mala soba. Kad sam ušao u fiskulturnu salu, vidio sam oko 300 muškaraca u zadnjem desnom uglu. Pridružio sam

im se u tom dijelu, ali nisam im bio dovoljno blizu da bih razgovarao sa njima. Pokušao sam da pridem što je moguće bliže vratima, jer nije bilo dovoljno vazduha u sobi. Ne znam odakle su bili tih 300 muškaraca. Sedmorica vojnika je sjedila za stolom, odmah pored ulaza u fiskulturnoj sali. Nosili su maskirne uniforme sa koricama magazina koje su im bile okačene na opasačima. Bili su naoružani automatskim puškama i puškomitraljezima. Druga tri vojnika su sjedila za stolom ispred ulaza u svlačionicu.

Mislim da su svi muškarci iz autobusa uvedeni u fiskulturnu salu. Sala nije bila puna u to vrijeme ali su nam vojnici rekli da sjednemo bliže jedni drugima jer je trebalo da dođe još ljudi. Stigla je druga grupa a među njima i Smail Hodžić koga sam kasnije upoznao. Rekao mi je da je njegova grupa iz Kasabe. Sala je bila puna i teško je procijeniti koliko je ljudi bilo unutra. Dok su ljudi ulazili, stražari su nas upozorili da pridemo bliže jedni drugima, inače će pucati.

Nakon što smo svi ušli unutra, vojnik sa sunčanim naočarima, naoružan pištoljem, je rekao da zadnja četiri reda muškaraca ustanu, okrenu se licem prema zidu i sjednu. Ovi redovi nisu bili pravilni. Rekao je da se sljedeća četiri reda okrenu na lijevo i sjednu, zatim sljedeća četiri reda na desno i sjednu a sljedeća četiri reda da sjednu pravo sa licem okrenutim prema ulaznim vratima. To se nastavilo sve dok svi muškarci nisu bili okrenuti jednom od četiri zida. Ja sam bio u redu koji je gledao prema ulaznim vratima. Mogao sam vidjeti svlačionicu samo ako bih glavu i rame okrenuo na desno. U ćošku na lijevoj strani gledajući prema vratima nalazila se kibla. Stražari su rekli dječacima od 14 i 15 godina iz naše grupe da isprazne tu kantu i da nam donesu vode. Ovi dječaci su izlazili i vraćali se na glavni ulaz fiskulturne sale.

Ljudi su padali u nesvijest jer je bilo toplo i nije se moglo disati. U jednom trenutku jedan visoki čovjek od 32 ili 33 godine je ustao i rekao da nam ne mogu ništa jer nas je jako puno. Prišao je stražar i pitao ko je to rekao i čovjek se javio. Stražar mu je rekao: "Izlazi a ako ne izađeš, streljaćemo 20 ljudi". Ljudi oko njega su mu rekli da izađe jer nisu htjeli da ih strijeljaju. Krenuo je za stražarima. Stražari su ga zaustavili oko dva-tri metra iza ulaza, u zatvorenom hodniku (mala soba). Širina vrata je otprilike 2 metra. Stražari su držali puške objema rukama, u nivou struka. Ne mogu procijeniti koliko daleko sam stajao od ulaza u salu, ali sam se tijelom mogao dovoljno okrenuti da vidim. Stražari su mi bili okrenuti leđima. Nisam mogao vidjeti tog čovjeka ali sam čuo da je neko u tom dijelu počeo da plače i da jauče, što je bilo praćemo rafalom od sedam do osam metaka. Nisam mogao vidjeti ko je pucao ali je zvučalo kao da je pucano samo iz jedne puške. Čuo sam glas koji je rekao nešto kao "Oh majko", a zatim tišina. Jedan stražar se okrenuo prema nama i pitao nas ima li još neko ko ima isto mišljenje kao i taj čovjek. Niko nije odgovorio. Nisam vidio šta se poslije toga događalo. Vojnici su se okrenuli prema nama i stajali su ispred stola na ulazu.

Sjedili smo tamo dok komandant vojske bosanskih Srba, general Ratko MLADIĆ, nije došao. Ne znam tačno koliko je bilo sati, ali petnaest minuta nakon MLADIĆEVOG odlaska, zatvorenici su izvedeni napolje. Vidio sam MLADIĆA više puta na televiziji. Nije nam se predstavio. Bio je okružen krupnim tjelohraniteljima i najmanje dvojica od njih imali su tomsonke puške. Sveukupno je bilo oko četrnaest ljudi, uključujući i MLADIĆA, njegove tjelohranitelje i stražare koji su nas čuvali. MLADIĆ je imao maskirnu uniformu sa zavrnutim rukavima. MLADIĆ je visok

00798699

otprilike 183 cm, debeo i prosijede smeđe kose. Nisam mu bio dovoljno blizu da bih zapazio nešto karakteristično na njegovom licu. Izgledao je smiren i polako je govorio. Svi oni koji su sjedili oko mene, uključujući i moje rođake takođe su rekli da je to MLADIĆ.

MLADIĆ se nije obraćao nama. Vidio sam da je razgovarao samo sa vojnicima koji su nas čuvali. Ostao je svega dvije minute a onda je otišao. Podigao sam ruku i pitao da odem u WC. Kad sam se vratio otišao sam bliže do ulaznih vrata u svlačionicu kako bih bio pored svojih rođaka, Harisa Hasanovića, Edhema Hasanovića, Eneza Hasanovića, Hakije Malića i njegovog sina Esada. Nekoliko minuta nakon što je MLADIĆ otišao, vojnici su ušli iz svlačionice i prozvali dvojicu zarobljenika, nekog Nezira Gusića i drugog kojeg nisam poznavao. Dvojica zatvorenika su se vratili sa drvenom rešetkom, pomjerali sto kojim je bio blokiran ulaz u svlačionicu i zatvorili ulaz rešetkom. Mogao sam vidjeti unutrašnjost svlačionice i vidio sam sto koji je bio postavljen pored zida svlačionice. Na stolu je bila kutija sa povezima za oči i kanta sa vodom.

Jedan vojnik je ušao unutra i rekao da ćemo biti prebačeni u logor u Bijeljini. Rekao nam je da krenemo u svlačionicu jedan po jedan. Vojnici sa puškama su stajali u svlačionici pored stola i duž pregradnog zida. Nezir i još jedan zatvorenik pomjerali su rešetku da zatvorenici prođu sve dok vojnik ne bi rekao da je dosta. Oko 30 zatvorenika bi ušlo u svlačionicu dok stražar ne bi rekao dosta. U svlačionici sam mogao vidjeti Nezira i još jednog čovjeka koji su zatvorenicima stavljali poveze na oči i davali im vode. Vidio sam kad su izlazili iz sobe. Čuo sam kamione napolju kako napuštaju dvorište. Oko 5 do 6 minuta kasnije čuo sam da se kamioni vraćaju i ista procedura se ponavljala. Ja sam bio u šestoj grupi koja je prozvana. Moji rođaci koje sam ranije naveo bili su sa mnom. Ne znam imena ostalih ljudi koji su bili sa mnom u grupi.

Dok sam bio u sali uspio sam da zapalim cigaretu i da je ponesem sa sobom. Ušao sam u svlačionicu, stavljen mi je povez preko očiju i dali su mi vode. Držao sam cigaretu. Ja sam bio četvrti u toj šestoj grupi. Neko me je uhvatio za mišku i uveo me na kamion. Nakon što sam se popeo na kamion moj rođak Hariz je zatražio od mene da mu dam da povuče dim. Podigao sam povez sa očiju. Vidio sam da je kamion mali i da je pokriven ceradom. Na obje strane kamiona bile su klupe a u sredini je bila velika guma. Vidio sam oko 12 zarobljenika na mom kamionu. Iza nas su išla velika crvena kola. Nisam mogao bolje pogledati da bih utvrdio koje marke su bila kola i koji model. Vojnik iz kola se nagnuo kroz prozor i uperivši pušku u mene izderao se na mene da stavim povez preko očiju.

Vozili smo se oko dva i po minuta i imao sam osjećaj da se brzo vozimo po makadamskom putu koji je bio u dobrom stanju. Put je svo vrijeme bio neravan. Kamion se zaustavio a zatim nastavio preko dva velika uzvišenja u nizu, kao preko pruge. Kamion se zaustavio ubrzo nakon što smo prešli preko pruge. Neko je otvorio zadnji dio kamiona i ja sam čuo da je drugi kamion produžio. Neko nam je rekao da izademo i da se postrojimo u kolonu po dva (dva čovjeka jedan do drugog, a zatim druga dvojica ispred njih i tako dalje). Kamion je odmah otišao. Samo su nam rekli da se postrojimo i da ne idemo nigdje. Pošto nismo mogli gledati čuo sam da nam daju uputstva, lijevo ili desno. Hariz me je zovnuo i ja sam ga uzeo za ruku i krenuo za njim. Hariz je rekao: "Mevlo, pobiće nas". Nije ni završio cijelu rečenicu kad sam čuo

rafal. Nisam čuo naredbu da se puca. Ne mogu reći koliko je njih pucalo. Moj rođak je odmah pogoden i počeo je da vrišti. Njegovo tijelo me je udarilo u rame tako da sam mu pustio ruku i pao licem na zemlju. Hariz je pao preko mojih nogu. Hariz je jaukao oko 30 sekundi a zatim se utišao. Dok je jaukao mogao sam osjetiti trzanje njegovog tijela. Zatim je nastupila tišina i tijelo mu je prestalo da se trza. Za to vrijeme čuo sam više od jedne osobe kako se udaljava a zatim sam čuo nešto što je zvučalo kao kad se puni magazin automatske puške. Poznato mi je to škljocanje kad se puni magazin automatske puške s obzirom na moje iskustvo iz vojske.

Ostali zarobljenici su jaukali. Iz pravca odakle mi je dopirao zvuk punjenja puščanog magazina, čuo sam glas koji je rekao, "Zulfo, idi dovrši posao." Čuo sam nešto što je zvučalo kao koraci jedne osobe koja je bila jako blizu. I pretpostavljam da je to bio Zulfo. On bi se zaustavio i ispalio jedan metak. Čuo sam jednog čovjeka kako kaže: "Molim te, ubij me. Ranjen sam." Čuo sam Zulfu kako kaže: "Čekaj Turčine, doći će i na tebe red". Osoba sa moje desne strane je jaukala. Čuo sam Zulfu kako mu prilazi i ispaljuje jedan metak. Mora da je bio jako blizu s obzirom da je pucanj bio jako bučan. Osjetio sam da me je nešto polilo po leđima. Pretpostavljam da je to bila krv. Druga osoba, malo dalje sa moje desne strane je jaukala. Čuo sam Zulfu kako se ponovo zaustavlja i ispaljuje jedan metak. Taj čovjek je i dalje jaukao, a zatim sam čuo još jedan metak. Čovjek je jaukao dok nije ispaljen drugi metak. Kad je Zulfo došao do mene, šutnuo me je u stopalo i produžio dalje. Ta osoba mora da je ponovo pucala u mog rođaka jer sam kasnije vidio da je bio pogoden u lijevu plečku a prvobitna paljba nije došla iz tog pravca. Ostao sam nepokretan i nisam ni disao.

Dok je Zulfo pucao, čuo sam zvuk manjih kamiona. Čuo sam izdavanje sličnih naredbi: izlazi, postroj se, požuri, požuri, praćene rafalnom pucnjavom. Osjetio sam da meci zvižde iznad mene prema drugim grupama muškaraca koji su ubijeni pored mene. Zulfo je ponovo prozvan da dovrši posao. Čuo sam druge kako govore: "Ovaj se još mrda. Onaj u crvenoj košulji se mrda." Ovako je nastavljeno cio dan bez velikih pauza. Čuo sam zvukove jednog kamiona koji se zaustavio blizu mjesta gdje sam ja bio i drugog kamiona koji je odlazio dalje. U daljini sam čuo jauke i rafalnu paljbu dosta sličnu onoj oko mene. Ti udaljeni zvukovi puščane paljbe i jauci su takođe nastavljani cio dan. Čuo sam nešto što je zvučalo kao teška vozila koja pomjeraju zemlju u blizini.

Zulfo je u toku dana pozivao na primjer: "Hej stari, što ne ustaneš. Previću ti rane." Nisam čuo nikakav odgovor. Ponovio je to nekoliko puta pa sam stekao utisak da pokušava da namami nekog od preživjelih. Čuo sam glasove koji su se smijali i razgovarali cio dan. Govorili su stvari kao: "Balijsku im majku. Sigurni smo samo kad su Balijske mrtve." Drugom prilikom čuo sam glas kako kaže: "Pobježe." Čuo sam rafalnu paljbu a zatim kako neko kaže: "Mrtav je. Gotov je. Povuci ga dole u dolinu." Jednom prilikom glasovi su rekli da je pobjegao i da treba da pređe preko pruge tako da je bolje da čekaju tamo. Psovali su tom prilikom.

Čuo sam ih kako se deru: "Zulfo, ispalji još po jedan metak u prvu grupu. Ne radiš dobro svoj posao." Tad sam pomislio da će me ubiti.

Vrtilo mi se u glavi i nakon toga sam ili zaspao ili izgubio svijest. Tada je moglo biti oko 21:00 sat.

Kad sam se probudio bio je mrak i padala je kiša. Skinuo sam povez sa očiju i pogledao okolo. Vidio sam rovokopač i buldožer sa upaljenim svjetlima. Nacrtao sam skicu ove opreme. Vidio sam da su vojnici još uvijek tu. Odmah sam spustio glavu. Ubrzo nakon toga čuo sam da je stigao još jedan kamion. Ovi ljudi su mogli biti stariji pošto sam ih čuo kako govore: "Hej djeco. Nemojte nas dirati. Nismo vam ništa uradili". To je bilo praćeno rafalnom pucnjavom. To se desilo oko četiri puta. Peti put, stiglo je jedno drugo vozilo ali ne znam je li to bio kamion. Neko iz vozila je rekao: "Nema više. Gotovo je. Imate li koga da ostavite ovdje da stražari?" Nastala je rasprava oko toga ko će da ostane i neko je rekao: "Zašto da ostajemo kad su mrtvi?" Neko je odgovorio da vojnici mogu da idu. Svjetla na rovokopaču i buldozeru su ugašena. Čuo sam da vozila odlaze.

Bio sam miran dok ne vidim da neko nije ostao jer sam se plašio da je to zamka. Nije bilo nikoga kad sam ustao. Na početku nisam mogao ustati jer su mi i ruke i noge utrnule. Micao sam rukama i nogama da bih pokrenuo cirkulaciju. Počeo sam da stenjem i neko me je upitao da li sam ranjen. Uspio sam da se podignem na ruke i koljena a zatim da ustanem. Pogledao sam okolo i vidio Hurema Suljića. Hurem je imao sat i mislim da je rekao da je negdje oko ponoći. Vidio sam livadu prekrivenu leševima. Krenuo sam preko leševa kako bih došao do Hurema. On je šepao i pitao sam ga da li je ranjen, a on mi je rekao: "To mi je stara povreda". Dvojica ranjenika su nas pozvali. Došli smo do njih. Jedan je bio ranjen u noge i nije se mogao kretati. Pokušao je da se podigne na noge ali nije uspio. Nije imao košulju na sebi i tražio je od mene da mu je dam. Skinuo sam košulju sa jednog tijela i dao mu je. Drugi čovjek je bio ranjen u nogu i u bok. Podigao se na lakat ali nije mogao pomjeriti nogu. Oba čovjeka su nam rekla da ih ostavimo i bježimo jer oni ne mogu da se kreću.

Hurem i ja smo hodali preko leševa. Po mojoj procjeni moglo ih je biti oko 1,200 na livadi. Obišli smo iza velike iskopane rupe za koju sam pretpostavio da će biti masovna grobnica. Rupa je mogla biti dugačka oko 10 metara. Trebalo nam je dosta vremena da obidemo oko rupe. Ne mogu procijeniti širinu rupe. Nacrtao sam skicu tog područja. Pored rupe bili su velika hrpa zemlje i rovokopač i buldožer. Nisam gledao u rupu. Ispred mene su bila brda i šuma. Nisam vidio koliko daleko su se protezala brda. Mjesto gdje su se nalazila tijela bilo je velika livada. Te noći bila je mjesečina i mogao sam vidjeti da se livada proteže na velikoj površini. Nisam mogao dalje od livade. Na suprotnoj strani brda bila je pruga. Koliko ja znam, jedina pruga koja prolazi kroz to područje je pruga Zvornik-Tuzla. Hurem i ja smo krenuli prema šumi. Sljedeći dan došli smo do sela Križevići. Tamo smo sreli Smajila Hodžića koji nam je rekao da je i on bio na mjestu pokolja. Ne sjećam se kako je bio obučen ali znam da je imao pantalone i košulju. Sakupljao je odjeću koju smo pronalazili uz put.

Zadnju noć smo naletjeli na pripadnike jedinica bosanskih Srba koji su spavali u svojim bunkerima pored Baljkovice. Nastavili smo da hodamo dok nismo stigli do slobodne bosanske teritorije u Nezuku, 21. jula 1995. godine. Jeli smo gljive i jabuke kako bi preživjeli.

Mislim da je dosta ljudi na početku bilo samo ranjeno s obzirom na način kako je pucano na nas. Mislim da je pucano sa moje desne strane. Izgledalo je da na nas nije pucano sprijeda. Hariz je bio sa moje desne strane što može biti razlog zašto sam ja preživio. Mislim da bi mjesto masovnog ubistva moglo biti blizu Donjih Grbavaca. Nakon što sam pogledao kartu, to izgleda kao veliko mjesto, koje bi moglo imati

00798702

školu, između Karakaja i Križevića. U Križeviće sam stigao prvi dan hoda kad smo Hurem i ja naišli na Smajila.

00798703

POTVRDA SVJEDOKA

Izjava mi je glasno pročitana na bosanskom jeziku i sadrži sve što sam rekao, po svom znanju i sjećanju. Izjavu sam dao dobrovoljno i svjestan sam da se može upotrijebiti u sudskom postupku pred Međunarodnim sudom za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na području bivše Jugoslavije od 1991, kao i da mogu biti pozvan da javno svjedočim pred Sudom.

Potpis: /potpisano/

Datum: 12. avgusta 1995.

POTVRDA PREVODIOCA

Ja, /...../, prevodilac, potvrđujem sljedeće:

- 1) Odgovarajuće sam kvalifikovan i ovlašten od strane Sekretarijata Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na području bivše Jugoslavije od 1991. da prevodim sa bosanskog jezika na engleski jezik, kao i sa engleskog na bosanski jezik.
- 2) Mevludin Orić mi je dao do znanja da govori i razumije bosanski jezik.
- 3) Gore navedenu izjavu sam usmeno preveo sa engleskog na bosanski jezik u prisustvu Mevludina Orića koji je, po svemu sudeći, čuo i razumio prevod ove izjave.
- 4) Mevludin Orić je potvrdio da su, po njegovom znanju i sjećanju, činjenice i ostalo navedeno u ovoj izjavi istinite, onako kako sam ih preveo što je potvrdio svojeručnim potpisom na predviđenom mjestu.

Datum: 12. avgusta 1995. godine

Potpis: /potpisano/